

Sant Cugat de Gavadons

Collsuspina

Ubicació

Comarca: Moianès
Lloc/Adreça: Sant Cugat de Gavadons
Emplaçament: A 2 Km del nucli direcció N
Alçada: 1008

Coordenades:

Latitud: 41.84634
Longitud: 2.174
UTM Est (X): 431428
UTM Nord (Y): 4633046

Classificació

Número de fitxa: 08070 - 15
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Edifici
Estil / època: Medieval Romànic Modern Contemporani
Segle: XII-XVII
Estat de conservació: Bo
Protecció: Legal
Tipus de protecció: BCIL
Observacions protecció: NNSS, 30/3/2006
Número inventari: IPAC 22598
Generalitat i altres inventaris:
Accés: Fàcil
Ús actual: Religios
Titularitat: Privada
Titular: Bisbat de Vic. C/ Santa Maria, 1. 08500 VIC
Autoria de la fitxa: María del Agua Cortés Elía, OPC Diputació de Barcelona
Data de registre de la fitxa: dc., 10/07/2013 - 02:00

revisió:**Data de la darrera revisió:** dv., 10/10/2025 - 14:08

Descripció

Sant Cugat de Gavadons és una petita església que s'aixeca en una elevació prop del turó de Puig Estels, al nord del nucli de Collsuspina. És un edifici romànic en el seu origen, d'una sola nau, cobert amb teulada a doble vessant amb teula àrab, i amb dues capelles afegides a cada un dels laterals i que sobresurten del conjunt i que configuren el transepte. Afegit davant la porta principal hi ha un campanar d'espadanya amb dos arcs oberts a la façana de ponent i una finestra amb arc de ferradura a la part posterior del campanar. Es conserven les dues campanes. L'actual porta principal s'obre en la façana de ponent, al costat del campanar, és amb llinda lleugerament arquejada i no presenta cap inscripció. A la part superior d'aquesta façana hi ha un òcul circular. L'antiga porta adovellada encara es conserva a la façana de migdia, actualment oberta al recinte del cementiri que queda tancat per un muret. La façana de llevant té annexionada la rectoria que es va fer al segle XIX i que va modificar possiblement el presbiteri en escapçar-ho. A l'exterior de l'església es conserva una antiga ara i una creu de pedró. A l'interior hi ha un altar d'estil neoclàssic sense data dedicat a Sant Pere Màrtir, possiblement de finals del segle XIX.

Observacions:

En aquesta església s'ha venerat a Sant Pere Màrtir, advocat contra les tempestes. Es fa un aplec cada primer de maig.

Història

El 948 es cita per primera vegada l'església amb el topònim de Gavadons (Pladevall, 1971). Va ser sufragània des dels seus orígens de l'església de Sant Andreu de Tona i estava dins la demarcació del castell de Tona. Actualment és sufragània de Santa Maria dels Socors, dins l'Arxiprestat del Moianès i Bisbat de Vic, des de que l'any 1828 Collsuspina va obtenir la independència eclesiàstica. La primera menció de l'església és de l'any 968. L'església de va consagrar l'any 1083, i en aquest document hi ha una descripció del terme marcant les delimitacions. Al segle XVI l'església era coneguda amb el nom de Sant Cugat de Coll sa sima, ja que es trobava al cim de la serra que tanca la plana per la part de ponent i la separa del Moianès. El capbreu de 1643 (ABEV) senyala que la jurisdicció del castell de Tona agafava des de la seva formació tota la parròquia de Sant Andreu de Tona amb la sufragània de Sant Cugat de Gavadons o "coll sa sima", junt amb els masos de l'Espina, Espinoi, Collell i Padrós. L'estructura de l'església és característica del segle XII, romànica, tot i que ha sofert moltes modificacions, la més important va ser la supressió de l'absis per fer un presbiteri més gran, i el posterior afegit de la rectoria va modificar la seva estructura externa per la banda de llevant. També es van afegir dues capelles laterals al llarg del segle XVI, cobertes amb nerviacions gòtiques tardanes i uns frisos motllurats a l'arrencada. Durant el segle XVIII es va arrebossar i enguixar tot l'interior. Al segle XIX s'hi feren novament obres, el campanar d'espadanya es transformà en un cos quadrat de gran voluminositat, es construï una sagristia adossada, i la casa rectoral que comportà la mutilació de l'absis. D'aquest segle data l'altar neoclàssic popular dedicat a sant Pere Màrtir. El portal és d'inicis del segle XX. Entre el 1971 i el 1975, la Diputació de Barcelona hi va fer obres de restauració dirigides per Camil Pallàs, que li va donar una aparença més medieval. Entre 1981 i 1984 es va fer una nova intervenció, tot i que la primera intenció era només reparar les voltes i les teulades, es va optar per retornar a l'edifici la seva imatge vuitcentista. El arxius de la parròquia de Tona es van perdre, de manera que no queda més documentació històrica que la que conserva l'Arxiu Episcopal de Vic.

Bibliografia

Gavín, Josep M. (1979). Inventari d'esglésies. Vol. 5. Artestudi, Edicions i Arxiu Gavín, Barcelona.
González, A. ; Lacuesta, R. (1983). Memòria del Servei de Catalogació i Conservació de Monuments.
Servei de Patrimoni Arquitectònic Local. Diputació de Barcelona. Pladevall, A. (1958). La parròquia de San
Andres de Tona y su sufraganea de San Cugat de Gavadons. A AUSA, vol. 3, núm 23. Pladevall, A. (1971).
Sant Cugat de Gavadons. Programa de la Festa Major de Collsuspina.

